

Kommunstyrelsen

Yttrande avseende ”Ett klimatneutralt Södermanland 2045 – regional klimat och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045”

Nyköpings kommun har fått förslag till reviderad klimat- och energistrategi för Södermanlands län, ”*Ett klimatneutralt Södermanland 2045 – Regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045*” på remiss av Länsstyrelsen i Södermanlands län.

I förslaget framgår att Länsstyrelsen på uppdrag av regeringen, under 2018-2020 uppdaterat länets klimat och energistrategi i samverkan med länets aktörer. Syftet med den nya strategin är att skapa långsiktighet och ökad tydlighet i omställningsarbetet i länet. Sörmlands klimat- och energistrategi ger vägledning i hur länet kan bli klimatneutralt år 2045. Strategin består av sju utvalda fokusområden och för varje fokusområde finns en vision och ett antal insatsområden. För respektive insatsområde finns en sammanfattning av exempel på vad som behöver göras framöver. Fokus- och insatsområdena är vägledande för arbetet med att ta fram åtgärder i omställningsarbetet 2020 och framåt, i handlingsplaner på regional och lokal nivå i länet. För att nå målet om netto-nollutsläpp år 2045, krävs utöver konkreta åtgärder även samverkan och kunskapsspridning i länet.

I arbetet med framtagande av yttrandet har, utöver kommunens miljöstrateg, representanter från detaljplanering, ekologi, transportstrategi, markförvaltning och översiktsplanering deltagit. Vidare har miljöingenjörer och representanter på Gata Park Hamn, Tekniska divisionen, samt representanter från Näringslivsenheten deltagit.

Prövning av barnets bästa enligt barnkonventionen

Ärendet berör eller påverkar barn direkt eller indirekt så att det i enlighet med barnkonventionen funnits skäl att genomföra en prövning av barnets bästa.

En prövning av barnets bästa har genomförts.

Förslag till beslut beaktar vad som bedömdes vara barnets bästa enligt prövningen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att anta yttrande över *Ett klimatneutralt Södermanland 2045-regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045*, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Mats Pettersson
Kommundirektör

Jenny Åtegård
tf Kanslichef

Beslut till:

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Yttrande avseende ”Ett klimatneutralt Sörmland 2045 – Regional klimat och energistrategi för Sörmlands län 2020-2030 med sikte på 2045”

Nyköpings kommun har fått förslag till reviderad klimat- och energistrategi för Södermanlands län, ”*Ett klimatneutralt Södermanland 2045 – Regional klimat- och energistrategi för Södermanlands län 2020-2030 med sikte på 2045*” på remiss av Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Övergripande synpunkter

Kommunstyrelsen i Nyköpings kommun anser att rätt områden utsetts till fokusområden, men föreslår vissa justeringar i presentationsföljden. Varje fokusområde avslutas med ett avsnitt som heter ”Vad behövs” och Nyköpings kommun föreslår några tillägg till de redan väl relevanta insatserna som föreslås. Kommunstyrelsen anser att förslagen är realistiska men saknar ett kostnad/nytta-analytiskt perspektiv. Nyköping kommun uppmärksammar att delar av förslagen mest troligt innebär ytterligare arbete och kostnader för kommunen om handlingsplaner utifrån strategin ska tas fram. Vidare efterfrågar Nyköpings kommun ökad tydlighet gällande ansvar för åtgärder samt ansvar för finansiering av dessa.

Södermanlands strategi i en större kontext

- Nyköpings kommun anser att strategin är väl genomarbetad och det är bra att den kopplar till Agenda 2030 och de nationella miljömålen för att sätta strategin i sitt sammanhang, samt för att visa på gemensamma målsättningar och utmaningar. Nyköpings kommun ställer sig dock frågan om åtgärderna är tillräckliga i rådande akuta situation.

- En kort redovisning av den tidigare strategin samt väsentliga skillnader i nya förslaget är välkommet.
- Åtgärdsprogram för "Södermanlandsmiljö under regionala program" nämns. Nyköpings kommun ställer sig frågande till relevansen då programmet inte längre är giltigt när strategin fastställs.
- Under rubriken Genomförande och uppföljning trycker man på att kraftfulla åtgärder, stärkt dialog och plattformar behövs för att ta fram och genomföra åtgärder för att nå strategins målsättning om noll-nettutsläpp till 2045. Där omnämns Sörmlands klimat- och miljöråd men dess roll i arbetet, att gå från ord till handling, är otydlig gällande om det t.ex. är via det forumet arbetet är tänkt att ske.
- Det framgår tydligt hur uppföljningen av strategin ska ske, genom olika rapporter och verktyg, men det är oklart till vem och hur de ska kommuniceras. I arbetet med att ta fram och prioritera rätt åtgärder behövs uppföljning men också en tydlig delaktighet och ägandeskap hos berörda aktörer, exempelvis hur målsättningen ska spridas och få till handling.
- Det globala målet "Ingen hunger" bör inkluderas som Agenda 2030-mål i samtliga fokusområden.

Fokusområde Samhällsplanering

- Under rubriken "*Klimat- och energifrågor integreras i planeringen*" bör även avfall samt vatten klassificeras som viktiga områden. Nyköpings kommun bedömer att dessa områden bör inkluderas i samhällsplaneringen för att medborgare ska ges möjlighet att hantera sitt avfall på rätt sätt, samt få möjlighet till sortering. Att dessa områden inte inkluderas i planeringsskedet kan få stora konsekvenser då en stark koppling till kretsloppstänk och en hållbar regional struktur saknas.
- Vidare föreslår Nyköpings kommun att fokusområdena *Samhällsplanering* samt *Resor och transporter* hålls ihop i dokumentet då de har en stark koppling till varandra. Bland annat beskrivs under fokusområdet Resor och transporter under rubriken *Hållbara resor* flera åtgärder som berör samhällsplanering, exempelvis:
  - "I stort sett handlar det om att samhället planeras transporteffektivt. Tillkommande bebyggelse och exploatering bör ske i stråk med kollektivtrafik och nära hållplatser eller stationer. För att uppnå ett transporteffektivt län krävs att samhällsplanerare, beslutsfattare och samhällsmedborgare fattar medvetna beslut för att minska användningen av energieffektiva trafikslag" (sid 56).

- "Ett ökat bruk av kollektivtrafik, gång och cykel behövs i länet. Detta behöver åstadkommas på flera sätt genom till exempel påverkansåtgärder och infrastrukturåtgärder, både fysiska och digitala..." (sid 57).
- "Pendling med andra alternativ än bil behöver underlättas genom förbättrade pendlingsmöjligheter med kollektivtrafik, exempelvis genom attraktiva bytespunkter med bil- och cykelparkeringar där man på ett tryggt och säkert sätt kan byta mellan trafikslag" (sid 57).
- Inget av ovanstående tas emellertid upp i punktlistan "*Vad behövs*" för att uppnå mer hållbara resor, men skulle kunna inkluderas i "*Samhällsplanering*".
- Sammanhängande och trygga stråk är en viktig aspekt för att uppnå hållbart resande. Dessa aspekter saknas i strategin.
- Huvudansvar för respektive åtgärd som nämns i rutan "*Vad behövs*" framgår inte. Detta behöver bli tydligt och gäller även åtgärder som presenteras under resterande "*Vad behövs*" i dokumentet.
- Förutom att en god tillgänglighet till olika kollektivtrafiklösningar i landsbygdens servicenoder (sid 31) bidrar till ökad möjlighet till hållbart resande för medborgarna i kommunen är det även välkommet ur ett näringslivsperspektiv då företag på landsbygden ges möjlighet till hållbara transporter för medarbetare och kunder.

Fokusområde Hållbara energisystem

- Nyköpings kommun saknar en diskussion kring behovet av en nationellt övergripande struktur gällande ansvarsfördelning och kostnadsfördelning i elförsörjningen, samt förutsättningar för kommunala verksamheter att bidra till att skapa lokala nät.

Fokusområde Byggnader

- Detta fokusområde skulle kunna integreras i *Samhällsplanering* för att minska antalet fokusområden i strategin.

Fokusområde Företag och industrier

- Fokusområdet står för 59% av klimatpåverkan och en tidigare placering i presentationen skulle ge en tydlig signal i betydelse för klimatomställningen, även om fokusområdena inte är rangordnade. Dock står SSAB för nästan hela denna påverkan och en risk för att fokus dras från transporter och samhällsplanering som är de största utmaningarna för övriga kommuner i Södermanlands län, är överhängande. Detta dilemma behöver övervägas och hanteras. Se vidare resonemang under Synpunkter i detalj, punkt 1.

Fokusområde Jord- och skogsbruk

- Inom skogsbruket behövs utöver klimatanpassning även en ökad kunskap om hur skogsägarna kan höja tillväxten i sina skogar och därmed binda mer kol.
- Detta ingår i begreppet skötsel, men behöver bli tydligare. I övrigt är det svårt att förstå vad de föreslagna insatserna kan ge i klimatnytta. Detta ser kommunen bör framgå tydligare.

Fokusområde Produktion och konsumtion

- Stycket om kött- och mejerikonsumtion bör problematiseras mer än utifrån klimataspekter som utsläpp av växthusgaser. Hela produktionskedjan bör belysas och den omställning som sker inom näringen som kan gynna en hållbar produktion och konsumtion i längden. Det rör allt från hur spannmål eller grödor odlas, till var och på vilket sätt djur föds upp. En hållbar konsumtionskedja ställer krav på en hållbar lokal och regional produktionskedja, vilket riskerar bidra till resursslöseri och miljömässigt ohållbara lösningar om det skapar flaskhalsar där alternativ som kvarstår blir import eller ohållbara jordbruk. Djur som betar i hagmarker ger en ökad biologisk mångfald och en hållbar produktion bidrar till att naturen blir bättre rustad för klimatförändringar; gödsel kan tillföras som näring istället för tillämpning av energikrävande konstgödsel som framställs med hjälp av fossil energi samt att genom en omställning till odling av kvävefixerande grödor bidrar jordbruket till klimatnytta. Dessa synergieffekter behöver lyftas fram som fördelar med att utveckla och dra nytta av det hållbara jordbruket, och hur det är en aspekt av hur man kan stärka en hållbar produktion och konsumtion utifrån hållbara produktionskedjor inom de lokala jordbruken. Vidare har behovet av en ökad självförsörjningsgrad lyfts i sammanhang kopplat till rådande pandemi, och bör därmed vägas som en parameter i diskussionen.
- I rapporten "Hur är (miljö)läget 2020#" lyfter Länsstyrelsen de tre största miljöproblemen; Övergödning, igenväxta ängs- och hagmarker samt invasiva arters utbredning. Nyköpings kommun reflekterar över att en koppling mellan rapport och strategi saknas.

Fokusområde Resor och transporter

- Se punkt 2 under Samhällsplanering.
- I strategin beskrivs att Södermanland har stor potential att öka biogasproduktionen men inget nämns om att ökad mängd insamlat matavfall kan vara en faktor. Det framgår i fokusområdet Produktion och konsumtion men bör redovisas även under resor och transporter.

- Vikten av arbete med infrastruktur för gång, cykel, kollektivtrafik som kopplar an med planering för bilparkeringar samt beteendeförändringar behöver förtydligas.
- Statistik och grafer över resvanor samt färdmedelsfördelningen saknas.

Synpunkter i detalj

- Sid 13-14: Under utsläpp av växthusgaser från olika sektorer blir grafer och siffror missvisande då industri står för största andelen utsläpp. Dessa utsläpp står till största del SSAB för. På kommunal nivå är den största utsläppskällan transporter. Nyköpings kommun anser att detta behöver förtydligas med två grafer, med och utan större industri. Industrin i Nyköpings kommun står endast för 5%, de andra kommunerna i Södermanland har liknande siffror, förutom Oxelösunds kommun. Bortsett från SSAB kommer data se annorlunda ut och transportsektorn kommer att vara dominant. Nyköpings kommun anser att det tydligare behöver framgå att den verkliga utmaningen för kommuner att hantera är transportsektorn.
- Sid 13: Figur b, saknar uppgifter om skogsbruket.
- Sid 14: Figur c, förtydligande om huruvida skogsbruket ingår i industri. Figur d, industri och skogsbruk redovisas här. Det blir otydligt när inkludering av parametern skogsbruk i figurerna inte är konsekvent.
- Sid 15: Figur e, Varför särskiljs biogas från biodrivmedel. Pilen för naturgas bör även gå till transporter då många fordon drivs med en mix av naturgas och biogas.
- Sid 26: Stycket "För att kunna leva upp till koldioxidbudgetens årliga utsläppsminskning behöver länets aktörer – offentliga, såväl som privata aktörer och medborgare." är ofullständigt.
- Sid 30: I rutan "Vad behövs:" bör uttrycket *förtäta stadskärnan* omformuleras. Fokus bör vara att nyttja redan i anspråkstagen mark. Stadskärna är inte ett relevant begrepp i orterna på landsbygden och viktigast bör vara att inte ta ny mark i anspråk. Vidare har vissa stadskärnor höga kulturvärden vilket försvårar och i vissa fall omöjliggör en exploatering. Vidare är träd och vegetation i städer viktiga för lokalklimatet. Stora träd kan skapa flera graders temperaturskillnad lokalt vilket blir allt viktigare i framtiden. Förtätning får inte ske på bekostnad av dessa ekosystemtjänster som vi får gratis.
- Sid 34: Stycke 3, mer intressant att beskriva i kWh istället för i effekt så att en jämförelse med andra delar i texten är genomförbar.

- Sid 40: Ekonomiska styrmedel bör övervägas att inkluderas i rutan "Vad behövs" i kapitlet om Klimatsmart nybyggnation.
- Sid 42: I rutan "Vad behövs" behöver fokuserade informationsinsatser till de verksamhetssektorer och moment som hittills inte ställt om till förnybar energi inkluderas.
- Sid 43: Förslag på omformulering av sista meningen i stycket: "En utmaning är dock att identifiera hinder för, samt drivkrafter och insatser som möjliggör energieffektiviseringsåtgärder även i mindre företag".
- Sid 44: Förslag att addera "ökad kunskap hos tjänstepersoner om förutsättningar för företagande" till förslaget.
- Sid 48: Här bör framgå att skogsproduktionen via avverkning ger en sekundär lagring av kol i produkterna som tillverkas vid exempelvis ett sågverk. En ökad produktion i skogen med förbättrat genetiskt material ger också högre tillväxt (kolinbindning) och mer virke, vilket i slutändan ger mer sågade trävaror som kan ersätta stål och betong. Skogen behöver därmed aktivt brukas för att binda så mycket koldioxid som möjligt. Under samma stycke saknas även ett resonemang kring hur denna skogsproduktion kan drivas med mer hållbara brukningsmetoder.
Text om andra brukningssätt som hyggesfritt skogsbruk saknas. Kalhyggesbruk och markberedning släpper ut mycket växthusgaser och det tar cirka 20 år innan kolbalansen är återhämtad. Vid en kalavverkning tar det cirka 100 år innan kollagren i skogen är återställda.
- Sid 49: I rutan "Vad behövs" bör ekonomiska styrmedel övervägas för att skapa förutsättningar för skogsägare och jordbrukare att bruka sin mark mer hållbart.
- Sid 49: I rutan "Läs vidare", referens till arbetet med att ta fram ett regionalt skogsprogram i Sörmland saknas. Hur kopplar Länsstyrelsens klimat- och energistrategi ihop arbetet med det regionala skogsprogrammet för Sörmland.
- <https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/samhalle/planering-och-byggande/regionalt-skogsprogram.html>
- Sid 53: I rutan "Vad behövs", bra med kunskap till barn och unga men en ökad kunskap behövs generellt, till alla. Bra att "märkning" tas upp.
- Sid 57: Det bör framgå att det ska vara möjligt att enkelt att ta med cykel på tåg- och bussresor inom länet.

Övrigt

- Ett resonemang om potentialer samt kostnader i förhållande till nytta saknas.
- Södermanland är ett av Sveriges mest utdikade län, detta bör uppmärksammas. Sörmland behöver således arbeta med åtgärder som håller kvar vatten i landskapet och ger grundvattenbildning då nederbörd främst uppstår vintertid och torrperioder uppstår sommartid. Ett landskap med marknära grundvattenyta har lättare att kyla och skapa förutsättningar för vegetationen att binda kol.
- Innovation och digitalisering har betydelse för länets klimatpåverkan. Ett övervägande om att införliva detta under något fokusområde bör beaktas.

Urban Granström

Kommunstyrelsens ordförande